

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1995-1996

---

16 NOVEMBER 1995

Voorstel tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis houdende oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen

---

VERSLAG

NAMENS HET BUREAU
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW DELCOURT-PÊTRE

Mevrouw de Bethune c.s. heeft op 6 oktober 1995 een voorstel ingediend tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis houdende oprichting van een adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

Het bureau van de Senaat heeft dit voorstel onderzocht op zijn vergaderingen van 19 oktober en 9 en 16 november 1995.

*
* *

Een lid licht het voorstel tot wijziging van het Reglement bondig toe.

Aan de werkzaamheden van het Bureau hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Swaelen, voorzitter; Bock, Coveliers, Delcroix, Erdman, Foret, Lallemand, Mahoux, Moens, Monfils, Nothomb, Vandenberghe, Verhofstadt, Verreycken en mevr. Delcourt-Pêtre, rapporteur.

Plaatsvervanger : mevr. Willame-Boonen.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

1-117 - B.Z. 1995 :

Nr. 1 : Voorstel.

1-117 - 1995/1996 :

Nrs. 2 en 3 : Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1995-1996

---

16 NOVEMBRE 1995

Proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes

---

RAPPORT

FAIT AU NOM
DU BUREAU
PAR MME DELCOURT-PÊTRE

Mme de Bethune et consorts ont déposé, le 6 octobre 1995, une proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis, instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Le bureau du Sénat a examiné cette proposition lors de ses réunions du 19 octobre et des 9 et 16 novembre 1995.

*
* *

Un membre commente brièvement la proposition de modification du Règlement.

Ont participé aux travaux du Bureau :

Membres effectifs : MM. Swaelen, président; Bock, Coveliers, Delcroix, Erdman, Foret, Lallemand, Mahoux, Moens, Monfils, Nothomb, Vandenberghe, Verhofstadt, Verreycken et Mme Delcourt-Pêtre, rapporteuse.

Membre suppléant : Mme Willame-Boonen.

Voir :

Documents du Sénat :

1-117 - S.E. 1995 :

N° 1 : Proposition.

1-117 - 1995/1996 :

N°s 2 et 3 : Amendements.

Zij wijst erop dat de thematiek van de gelijke kansen voor vrouwen en mannen een «transversale» aangelegenheid vormt, die raakvlakken heeft met de meeste bevoegdheden en die men bijgevolg niet zonder meer naar één enkele commissie of subcommissie kan doorverwijzen.

Aangezien de Senaat sedert de hervorming van de assemblees een eigen werkwijze toepast, vindt zij het noodzakelijk bij de Senaat een eigen adviescomité in te stellen, zonder daarom af te stappen van de idee dat er contact gehouden moet worden met het adviescomité van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Volgens een ander lid bestaan er in onze wetgeving nog een aantal vormen van discriminatie, overigens niet in alle gevallen ten nadele van de vrouwen, maar kunnen die gemakkelijk ondervangen worden via de gebruikelijke procedures van controle of van wetgevend initiatief of zelfs via het evocatierecht.

De volgens hem correcte bewering als zou het om een «transversale» problematiek gaan, lijkt hem hoe dan ook haaks te staan op de eis om bij de Senaat een eigen orgaan in te stellen. Welk nut kan het immers hebben een advies uit te brengen over teksten waarover de Senaat zich misschien nooit zal moeten buigen? Is het door de inkrimping van de bevoegdheden van de nieuwe Senaat niet zo dat een volwaardig «horizontaal» toezicht noodzakelijkerwijze moet stelen op een gemengde structuur van zowel Kamer als Senaat?

Tot slot verklaart spreker gekant te zijn tegen een wildgroei van dit soort van adviescomités, omdat het al moeilijk genoeg is de vaste commissies met senatoren te bevolken. Hoe dan ook, wil men over dit bezwaar heenstappen en toch een nieuw adviescomité instellen, dan verdient de strijd tegen de sociale uitsluiting ten minste evenveel aandacht als de gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Hij heeft dan ook een voorstel tot wijziging van het Reglement van de Senaat ingediend houdende oprichting van een adviescomité voor gelijke kansen bij de uitoefening van de economische en sociale rechten (Gedr. St. Senaat, nr. 1-133/1).

Een ander lid is het niet eens met het optimistisch standpunt dat alle problemen van seksdiscriminatie bijna opgeruimd zouden zijn.

Over de kwestie of de strijd tegen de sociale uitsluiting prioriteit verdient, merkt zij op dat er toch geen 50 pct. sociaal uitgesloten zijn, terwijl het toch duidelijk is dat de vrouwen, die meer dan de helft van de bevolking vertegenwoordigen, bij onze politieke instanties zwaar ondervertegenwoordigd zijn.

Ten slotte wijst zij erop dat de huidige Senaat de Belgische assemblee is waarin vrouwen verhoudingsgewijs het best vertegenwoordigd zijn. Zij zou het dan ook jammer vinden deze troef niet uit te spelen.

Elle souligne que l'égalité des chances entre les femmes et les hommes est une matière «transversale», qui touche la plupart des domaines de compétences, et que l'on ne peut donc confier exclusivement à une seule commission ou sous-commission.

Compte tenu de la spécificité du mode de travail du Sénat depuis la réforme des assemblees, elle insiste par ailleurs sur la nécessité d'instituer un comité d'avis propre au Sénat, sans exclure pour autant l'idée de contacts avec un comité d'avis équivalent à la Chambre des représentants.

Pour un autre membre, s'il est vrai qu'il subsiste dans notre législation un certain nombre de discriminations, au demeurant pas toujours au détriment des femmes, il est facile d'y remédier par les procédures traditionnelles de contrôle ou d'initiative législative, ou même par le biais du droit d'évocation.

L'affirmation, à son avis exacte, du caractère «transversal» de cette problématique lui semble en tout cas en contradiction directe avec la revendication d'un organe propre au Sénat: à quoi bon en effet émettre un avis sur des textes dont le Sénat ne sera peut-être jamais saisi? Compte tenu de la réduction des compétences du nouveau Sénat, une véritable surveillance «horizontale» ne postule-t-elle pas nécessairement une structure mixte commune à la Chambre et au Sénat?

Enfin, il se dit opposé à la multiplication de ce type de comités d'avis, au vu de la difficulté à assurer la présence des sénateurs dans les commissions permanentes. Ceci dit, si, en dépit de cette objection, on décidait de créer un nouveau comité d'avis, il estime alors que la lutte contre l'exclusion sociale est au moins aussi digne d'intérêt que l'égalité des chances entre les femmes et les hommes. C'est dans cet esprit qu'il vient de déposer une proposition de modification du Règlement, instituant un comité d'avis pour l'égalité des chances dans l'exercice des droits économiques et sociaux (Doc. Sénat, n° 1-133/1).

Un autre membre ne partage pas l'analyse optimiste selon laquelle tous les problèmes de discrimination sur la base du sexe seraient pratiquement réglés.

Quant à la priorité de la lutte contre l'exclusion sociale, elle fait remarquer qu'il n'y a quand même pas 50 p.c. d'exclus sociaux, alors que les femmes, qui constituent plus de la moitié de la population, restent notablement sous-représentées au sein de nos instances politiques.

Enfin, elle rappelle que le Sénat actuel est l'assemblee belge au sein de laquelle les femmes sont proportionnellement le mieux représentées, et trouverait dommage de ne pas tirer parti de cet atout.

Een lid deelt mee dat hij het voorstel zal goedkeuren omdat het merendeel van de leden van zijn fractie er achter staan. Hij wenst evenwel toe te lichten waarom hij er persoonlijk niet zo warm voor loopt. Hij geeft grif toe dat pressiegroepen een aantal feministische standpunten overnemen en wenst ook meer vrouwen verkozen te zien. Daar staat dan weer tegenover dat hij het niet eens is met de opvatting als zouden bepaalde problemen alleen door vrouwelijke parlementsleden terdege afgehandeld kunnen worden. Eigenlijk acht hij deze werkwijze zelfs beledigend voor sommige mannen in de commissies.

Een ander lid is het met die zienswijze volkomen eens.

De voorzitter en de eerste spreker wijzen erop dat het voorstel geenszins bepaalt dat het adviescomité alleen uit vrouwen samengesteld is.

Daarop antwoordt een van de voorgaande sprekers dat dertien van de vijftien leden waarschijnlijk vrouwen zullen zijn.

Een ander lid wil vernemen wat de Kamer denkt van de mogelijke oprichting van een gemeenschappelijk adviescomité.

Terloops wijst hij ook op een ontwikkeling in de terminologie: tijdens de vorige zittingsperiode was er sprake van «emancipatie van de vrouw» en thans van «gelijke kansen».

Hij zegt voorts te betreuren dat men om symbolische redenen niet wil werken met een subcommissie van de Commissie voor de Sociale Aangelegenheden, wat volgens hem zou volstaan.

Om te eindigen vraagt hij zich af of de termijn van onderzoek voor bepaalde ontwerpen (Reglement, art. 62) in sommige gevallen wel kan worden nageleefd wanneer de procedure inzake adviesaanvraag aan andere commissies (Reglement, art. 24) wordt toegepast op dit nieuwe adviescomité.

Volgens de voorzitter rijzen er op dat punt geen moeilijkheden door artikel 24 van het Reglement omdat de Voorzitter op dergelijke adviesaanvragen «kan» ingaan doch dat niet hoeft te doen (art. 24-1, eerste lid) en omdat hij bovendien daartoe een termijn kan vaststellen (art. 24-1, tweede lid).

Voor een lid is het beginsel van de gelijkheid van mannen en vrouwen politiek van fundamenteel belang. Op dit punt zijn trouwens niet alleen de vrouwen eisende partij. In dit verband betreurt hij dat geen enkele mannelijke senator gevraagd werd het voorstel mede te ondertekenen.

De opmerking dat de werkzaamheden van de vaste commissies verstoord kunnen worden, kan niet gelden als argument tegen het bestaan van een derge-

Un membre signale qu'il approuvera la proposition, puisque la majorité de son groupe y est favorable. Il tient toutefois à expliquer pourquoi, à titre personnel, il n'en est pas partisan. Il admet volontiers que des groupes de pression relaient certains points de vue féminins, et partage le souhait de voir davantage de femmes élues. En revanche, il ne peut pas accepter l'idée que certains problèmes ne pourraient être correctement appréhendés que par des parlementaires féminins, et il trouve que cette approche est, à la limite, insultante pour certains membres masculins des commissions.

Un autre membre abonde dans le même sens.

Le président et le premier intervenant attirent l'attention sur le fait que le texte proposé ne prévoit nullement que, dans sa composition, ce comité d'avis serait spécifiquement féminin.

Un des orateurs précédents réplique que dans les faits, il comptera probablement 13 femmes sur un total de 15 membres.

Un autre membre souhaiterait connaître le point de vue de la Chambre sur l'idée d'un éventuel comité d'avis commun.

Il relève au passage une évolution dans la terminologie: alors que sous la législature précédente il était question d'«émancipation des femmes», on parle aujourd'hui d'«égalité des chances».

Il regrette pour sa part que, pour des raisons symboliques, on veuille renoncer à la formule de la sous-commission de la commission des Affaires sociales, qui était à son sens suffisante.

Il se demande, enfin, si la procédure de demande d'avis entre commissions (Règlement, art. 24), appliquée au nouveau comité d'avis en projet, ne risque pas, dans certains cas, de mettre en danger le respect des délais d'examen de certains projets de loi (Règlement, art. 62).

Le président est d'avis que l'article 24 du Règlement ne pose aucun problème particulier à cet égard, dans la mesure où le président «peut», mais ne doit pas donner suite à de telles demandes d'avis (art. 24-1, alinéa 1er), et où il peut en outre impartir un délai à cet effet (art. 24-1, alinéa 2).

Pour un membre, l'affirmation de l'égalité entre les hommes et les femmes est politiquement fondamentale. Cette revendication n'est d'ailleurs pas uniquement le fait des femmes, et à cet égard, il regrette qu'aucun sénateur masculin n'ait été invité à cosigner la proposition à l'examen.

L'objection du risque de perturbation des travaux des commissions permanentes ne peut pas constituer un argument contre l'existence même d'un tel comité

lijk adviescomité, maar men moet er natuurlijk voor zorgen dat dit comité zijn vergaderingen houdt buiten die van de vaste commissies.

Hij meent niet dat een subcommissie van de Commissie voor de Sociale Aangelegenheden de meest aangewezen formule is omdat sommige problemen van gelijke kansen buiten de sfeer van de sociale aangelegenheden vallen.

Wat betreft het idee van een gemeenschappelijk adviescomité met de Kamer erkent hij dat de argumenten van een vorige spreker met betrekking tot de begrensde bevoegdheden van de Senaat niet ongegrond zijn. Zij vormen echter geen beletsel om in de Senaat een eigen adviescomité op te richten, indien mogelijk in het ruimere kader van een gemeenschappelijk adviescomité voor beide Kamers. Daarom acht hij het tevens wenselijk de eventuele intenties van de Kamer dienaangaande te kennen.

Een lid begrijpt niet goed dat een beginsel dat tijdens de vorige zittingsperiode zonder problemen aanvaard werd, nu ter discussie wordt gesteld. Als bezinningskamer zou de Senaat een fout begaan indien hij zou weigeren aan te sluiten bij een debat dat in de maatschappij reeds duidelijk gevoerd wordt.

Een ander lid is — in plaats van de zware structuur van nog een nieuwe commissie — meer te vinden voor de soepelere oplossing van een werkgroep of een subcommissie. Hij vraagt zich anderzijds af aan welke fractie het voorzitterschap van het nieuwe adviescomité zou toekomen.

Daarna volgt een discussie over het toepassen van de evenredige vertegenwoordiging voor het toekennen van de mandaten van voorzitter van de adviescomités en van andere commissies dan de zes vaste.

De voorzitter stelt voor de principiële discussie over de oprichting van het adviescomité niet te vermengen met die over de toekenning van het voorzitterschap.

Hij stelt vast dat verschillende leden voorgesteld hebben te peilen naar de intenties van de Kamer aangaande de eventuele oprichting van een gemeenschappelijk adviescomité voor de twee vergaderingen, en richt zich in dit verband tot het bureau.

Een lid vestigt nogmaals de aandacht op het feit dat een gemengd comité in de praktijk veel trager werkt en veel moeilijker bijeen te roepen is dan een eigen comité.

Een ander lid wil wel instemmen met het voorstel van de voorzitter aangezien het gesteund wordt door de meerderheid van de leden van het bureau. Zij betreurt evenwel dat de Senaat zich niet onafhankelijker durft opstellen ten aanzien van de Kamer.

d'avis, mais il conviendra évidemment de veiller à ce que celui-ci tienne ses réunions en dehors de celles des commissions permanentes.

Il ne croit pas que la formule de la sous-commission des Affaires sociales était la meilleure, dans la mesure où certains problèmes d'égalité des chances sont étrangers à la sphère des affaires sociales.

Quant à l'idée d'un comité d'avis commun avec la Chambre, il reconnaît que les arguments d'un des intervenants précédents à propos des limites des compétences du Sénat ne sont pas dénués de pertinence. Ils ne font pas obstacle pour autant à la création d'un comité propre au Sénat, si possible dans le cadre plus large d'un comité d'avis commun aux deux Chambres. C'est pourquoi il croit également souhaitable de connaître les intentions éventuelles de la Chambre sur ce point.

Un membre comprend mal que l'on remette en cause un principe accepté sans problème sous la législature précédente. En tant que chambre de réflexion, le Sénat commettrait une erreur en refusant de relayer un débat qui existe manifestement au sein de la société.

Pour sa part, un autre membre préfère la solution plus souple d'un groupe de travail ou d'une sous-commission, à la structure lourde d'une nouvelle commission supplémentaire. Il se demande par ailleurs à quel groupe politique reviendrait la présidence du nouveau comité d'avis.

Il s'ensuit une discussion sur l'application de la représentation proportionnelle pour la dévolution des mandats de président des comités d'avis et commissions autres que les six commissions permanentes.

Le président propose de ne pas mêler la discussion du principe de la création du comité d'avis avec celle de l'attribution de sa présidence.

Il constate que plusieurs membres ont suggéré de sonder les intentions de la Chambre au sujet de la création éventuelle d'un comité d'avis commun aux deux assemblées, et consulte le bureau à ce sujet.

Un membre attire une nouvelle fois l'attention sur le fait qu'en pratique, un comité mixte est beaucoup plus lent et lourd à réunir qu'un comité propre.

Un autre membre veut bien consentir à la suggestion formulée par le président, puisque celle-ci paraît appuyée par la majorité des membres du bureau. Elle regrette toutefois que le Sénat n'ose pas affirmer davantage son autonomie vis-à-vis de la Chambre.

Na een laatste gedachtenwisseling verklaart de voorzitter dat hij hierover contact zal opnemen met de Kamer.

*
* *

Op een latere vergadering geeft de voorzitter kennis van de reactie van de Conferentie van Voorzitters van de Kamer op het verzoek van het bureau van de Senaat om eventueel een nieuw gemeenschappelijk adviescomité voor de twee vergaderingen op te richten.

De Kamer geeft de voorkeur aan het bestaan van twee afzonderlijk werkende adviescomités, met dien verstande dat deze formule geenszins belet dat de twee comités, op verzoek van hun respectieve voorzitters, gezamenlijke vergaderingen kunnen houden.

Een lid vraagt of het mogelijk is ook het voorstel houdende oprichting van een adviescomité voor gelijke kansen bij de uitoefening van de economische en sociale rechten te bespreken (Gedr. St. 1-133/1).

Volgens de voorzitter is dat eigenlijk een apart voorstel dat later dient te worden behandeld.

Verschillende leden verwijzen naar opmerkingen die ze eerder gemaakt hebben en herinneren kort aan de redenen waarom zij het voorstel van mevrouw de Bethune steunen.

Als nieuwe fractievoorzitter merkt een lid op dat hij het niet eens is met het negatieve standpunt van zijn voorganger. Hij verklaart dat zijn fractie zal proberen de nieuwe regels zo goed mogelijk toe te passen.

Een ander lid blijft ervan overtuigd dat het verkieslijk was geweest een adviescomité op te richten dat voor beide Kamers gemeenschappelijk is. Aangezien de Kamer geen voorstander is van die formule, moeten daaruit de besluiten worden getrokken. Hij steunt derhalve de voorgestelde tekst en hoopt dat beide comités die vandaag nog afzonderlijk werken, in de toekomst één comité zullen vormen.

*
* *

Het bureau gaat vervolgens over tot de bespreking van het enig artikel. Alleen punt 4 van het voorgestelde artikel 77bis geeft nog aanleiding tot een bespreking.

À l'issue d'un dernier échange de vues, le président, conclut qu'il prendra contact avec la Chambre à ce propos.

*
* *

Lors d'une réunion ultérieure, le président donne connaissance de la réaction de la Conférence des présidents de la Chambre à la demande du bureau du Sénat au sujet de la création éventuelle d'un nouveau comité d'avis commun aux deux assemblées.

La Chambre préfère l'option de la coexistence de deux comités d'avis organiquement distincts, étant bien entendu que cette formule ne fait nullement obstacle à la tenue de réunions conjointes des deux comités sur certaines questions, à l'initiative de leurs présidents respectifs.

Un membre demande s'il est possible de joindre à la discussion la proposition tendant à instituer un Comité d'avis pour l'égalité des chances dans l'exercice des droits économiques et sociaux (Doc. 1-133/1).

Le président répond qu'il s'agit, formellement, d'une proposition distincte, à examiner ultérieurement.

Se référant à leurs interventions antérieures, plusieurs membres rappellent brièvement les raisons pour lesquelles ils appuient la proposition de Mme de Bethune.

En sa qualité de nouveau président de groupe, un membre signale qu'il ne partage pas l'avis négatif exprimé par son prédécesseur, et déclare que son groupe essaiera d'appliquer au mieux ces nouvelles règles.

Un autre membre reste convaincu qu'un comité d'avis commun aux deux chambres eut été préférable. Toutefois, puisque la Chambre ne veut pas de cette formule, il faut en tirer les conséquences. Il se rallie dès lors au texte proposé, en espérant que l'avenir réunira un jour les deux comités aujourd'hui distincts.

*
* *

Le bureau passe ensuite à la discussion de l'article unique. Seul le point 4 de l'article 77bis proposé donne encore lieu à un débat.

Amendement nr. 1, dat was ingediend door de heer Erdman (Gedr. St. 1-117/2), luidde als volgt:

«Punt 5 van het voorgestelde artikel 77bis aan te vullen met een tweede lid, luidende:

«In de gevallen waarin de Senaat zijn evocatierecht uitoefent is artikel 24 niet van toepassing.»

De indiener trekt dit amendement in en vervangt het door een nieuw amendement, dat eigenlijk een technisch herwerkte en enigszins soepelere versie van het vorige amendement vormt.

Dit amendement nr. 2 van de heer Erdman (Gedr. St. 1-117/3) luidt als volgt:

«Punt 4 van het voorgestelde artikel 77bis te vervangen als volgt:

«4. Het Comité heeft tot taak, op verzoek van de voorzitter van de Senaat overeenkomstig het bepaalde in artikel 24 of op eigen initiatief, adviezen te verstrekken betreffende de gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

Tenzij de voorzitter anders beslist, zijn de bepalingen van het vorige lid niet van toepassing op de wetsontwerpen bedoeld in de artikelen 60 en 61.»

Mevrouw Delcourt-Pêtre dient op haar beurt een amendement nr. 3 in (Gedr. St. 1-117/3), dat luidt als volgt:

«Punt 4 van het voorgestelde artikel 77bis aan te vullen als volgt:

«Wanneer de Senaat zijn evocatierecht uitoefent, wordt in het verzoek om advies van de voorzitter of van een vaste commissie van de Senaat de termijn bepaald waarbinnen het Adviescomité zijn advies moet uitbrengen.»

De heer Erdman is van mening dat om praktische redenen het nieuwe adviescomité maar moeilijk kan optreden binnen de strakke termijnen van de evocatieprocedure, zoals geregeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet.

Na beraad stelt hij toch voor om het totale verbod dat hij had voorgesteld in zijn amendement nr. 1, te vervangen door een beginselverbod waarvan zou kunnen worden afgeweken bij beslissing van de Senaatsvoorzitter. Het zou immers kunnen dat in sommige gevallen, bijvoorbeeld na een beslissing van de parlementaire overlegcommissie om de onderzoekstermijnen te verlengen, de Senaat daarvoor over voldoende tijd beschikt. Dat is het doel van het tweede lid van de tekst voorgesteld in zijn amendement nr. 2.

Een lid steunt dit amendement.

Een andere spreker meent echter dat het nieuwe comité in beginsel de mogelijkheid moet hebben om

L'amendement n° 1 initialement déposé par M. Erdman (Doc. 1-117/2) était rédigé comme suit:

« Compléter le point 5 de l'article 77bis proposé par un second alinéa, libellé comme suit:

« Dans les cas où le Sénat exerce son droit d'évocation, l'article 24 n'est pas applicable. »

Cet amendement est retiré par son auteur, et remplacé par un nouvel amendement, qui constitue une version techniquement remaniée et quelque peu assouplie du précédent.

Cet amendement n° 2 de M. Erdman (Doc. 1-117/3) est libellé comme suit:

« Remplacer le point 4 de l'article 77bis proposé comme suit:

« 4. Le comité a pour mission de donner des avis sur les questions relatives à l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, soit à la demande du président du Sénat, conformément aux dispositions de l'article 24, soit de sa propre initiative.

Sauf décision contraire du président, les dispositions de l'alinéa qui précède ne sont pas applicables aux projets de loi visés aux articles 60 et 61. »

D'autre part, Mme Delcourt-Pêtre dépose un amendement n° 3 (Doc. 1-117/3), rédigé comme suit:

« Compléter le point 4 de l'article 77bis proposé par l'alinéa suivant:

« Lorsque le Sénat exerce son droit d'évocation, la demande d'avis émanant du président ou d'une commission permanente du Sénat fixe le délai dans lequel le comité est appelé à rendre son avis. »

M. Erdman est d'avis que, pour des raisons de praticabilité, l'intervention du nouveau comité d'avis n'a pas sa place dans le contexte des délais contraignants qui caractérisent la procédure d'« évocation », telle qu'elle est réglée par les articles 78 à 81 de la Constitution.

Après réflexion, il propose toutefois de remplacer l'interdiction absolue prévue initialement dans son amendement n° 1 par une interdiction de principe, à laquelle il pourrait être dérogé par décision du président du Sénat. Il se pourrait en effet que, dans certains cas, par exemple à la suite d'une décision d'allongement des délais d'examen prise par la commission parlementaire de concertation, le Sénat dispose de délais suffisamment confortables à cet effet. Tel est l'objet du second alinéa du texte proposé dans son amendement n° 2.

Un membre appuie cet amendement.

Un autre orateur considère au contraire qu'il faut partir du principe que le nouveau comité doit avoir la

in alle gevallen een advies uit te brengen, ongeacht het soort procedure, zelfs in spoedeisende gevallen. Zelfs in een versnelde procedure kan het comité optreden binnen het kader van de algemene regels van artikel 24 van het Reglement: het volstaat gewoon om een passende termijn vast te stellen. Komt er geen advies binnen de voorgeschreven termijn, dan kan de commissie onverwijld de discussie afsluiten. Waar zit het probleem?

Een lid voegt eraan toe dat de Senaat, waar nodig, trouwens een verlenging kan vragen van de termijn in de parlementaire overlegcommissie.

Mevrouw Delcourt-Pêtre zegt dat volgens haar de tekst van het voorgestelde punt 4 geen amendement behoeft: alleen om tegemoet te komen aan de vrees van enkele sprekers heeft zij haar amendement nr. 3 ingediend. Dit heeft geen ander doel dan, voor zover nodig, uitdrukkelijk te bevestigen dat het adviescomité niet ontsnapt aan de algemene regel van artikel 24, zodat er daarover geen twijfel meer bestaat.

Een lid vraagt of een dergelijke verduidelijking wel nodig is: heeft de verwijzing naar de bepalingen betreffende de vaste commissies, die voorkomt in punt 5 van de voorgestelde tekst, niet reeds tot gevolg dat artikel 24 toepasselijk wordt op het adviescomité?

De indiener van amendement nr. 2 wijst erop dat de regeling die hij voorstelt de voorzitter van de Senaat in een comfortabeler positie plaatst: in plaats dat hij zich in sommige gevallen genoodzaakt ziet om neen te zeggen op een normaal ontvankelijk verzoek, zou hij de bevoegdheid hebben om ja te zeggen op een in beginsel niet ontvankelijk verzoek.

Er wordt hem geantwoord dat dit uiteindelijk op hetzelfde neerkomt, en dat de voorzitter zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

Verscheidene leden begrijpen niet goed de vrees van de vorige spreker wat betreft de evocatieprocedure.

Ofwel neemt het comité zelf, los van enig verzoek, het initiatief en beslist het om een advies op te stellen over een ontwerp dat binnen een bepaalde termijn moet worden onderzocht. In dat geval is de commissie die dit ontwerp behandelt, uiteraard niet verplicht om daar rekening mee te houden en op dat advies te wachten om zich uit te spreken.

Ofwel verstrekt het comité een advies op verzoek, en het is zelfs in een spoedprocedure zeer goed denkbaar dat de commissie die zich over de grond van de zaak moet uitspreken, het adviescomité over bepaalde kwesties wenst te raadplegen. In dat geval spreekt het vanzelf dat de voorzitter van de Senaat in zijn beslissing rekening zal houden met de door de

possibilité de formuler un avis dans tous les cas, quel que soit le type de procédure, et même en cas d'urgence. Son intervention éventuelle dans une procédure accélérée est parfaitement réalisable dans le cadre des règles générales de l'article 24 du règlement: il suffit simplement de fixer un délai approprié. À défaut d'avis dans le délai imparti, la commission peut clôturer la discussion sans plus attendre. Où est le problème?

Un membre ajoute que, le cas échéant, le Sénat pourrait d'ailleurs demander une prolongation du délai d'examen en commission parlementaire de concertation.

Mme Delcourt-Pêtre explique qu'à son sens, le texte du point 4 proposé ne nécessite aucun amendement: c'est seulement pour répondre aux craintes exprimées par certains intervenants qu'elle a déposé son amendement n° 3. Celui-ci n'a pas d'autre objet que de confirmer explicitement, pour autant que de besoin, que le comité d'avis n'échappe pas à la règle générale de l'article 24, afin qu'il n'y ait plus la moindre équivoque à cet égard.

Un membre se demande si une telle précision est bien utile; le renvoi aux dispositions régissant les commissions permanentes, qui figure au point 5 du texte proposé, n'a-t-il pas déjà pour effet de rendre l'article 24 applicable au comité d'avis?

L'auteur de l'amendement n° 2 fait valoir que le mécanisme qu'il propose place le président du Sénat dans une position plus confortable: au lieu de se voir contraint, dans certains cas, de dire non à une requête normalement recevable, il aurait au contraire le pouvoir de dire oui à une demande en principe interdite.

Il lui est répondu que cela revient en définitive au même, et qu'il appartient au président de prendre ses responsabilités.

Plusieurs membres comprennent mal les appréhensions de l'intervenant précédent en ce qui concerne la procédure d'évocation.

Ou bien c'est le comité lui-même qui, en dehors de toute demande, prend l'initiative, et décide d'élaborer un avis sur un projet dont l'examen est soumis à des délais. En ce cas, la commission saisie de ce projet n'a évidemment aucune obligation d'en tenir compte et d'attendre cet avis pour statuer.

Ou bien le comité rend un avis sur demande, et l'on peut parfaitement concevoir que, même dans une procédure d'urgence, la commission saisie au fond tienne à consulter le comité d'avis sur certaines questions. En ce cas, il va de soi que le président du Sénat tiendra compte, dans sa décision, des échéances à respecter par le Sénat. Si le temps est compté, il fixera

Senaat na te leven termijnen. Indien de toegemeten tijd kort is, zal hij een aangepaste — indien nodig zeer korte — termijn vaststellen. Als het door gebrek aan tijd niet mogelijk is het comité op passende wijze te raadplegen, zal hij weigeren in te gaan op het verzoek.

De voorzitter besluit uit deze discussie dat het tweede lid van amendement nr. 2 en amendement nr. 3 overbodig zijn.

Hij vestigt evenwel de aandacht op het feit dat het tweede lid van amendement nr. 2 in de oorspronkelijke tekst de woorden «op verzoek van de voorzitter of van een vaste commissie» vervangt door de woorden «op verzoek van de voorzitter van de Senaat, overeenkomstig het bepaalde in artikel 24».

Hij herinnert eraan dat krachtens artikel 24-1 de voorzitter «ambtshalve, indien hij het nuttig oordeelt of op verzoek van de voorzitter van een van de commissies» kan beslissen dat een advies wordt gevraagd.

Het lijkt hem logisch en verstandig de bepaling in overeenstemming te brengen met het algemeen mechanisme van artikel 24 (verplichting om zich te wenden tot de voorzitter van de Senaat, die bevoegd is om de definitieve beslissing te nemen).

Een lid wijst op een kleine verschil in formulering tussen het voorgestelde artikel 77bis-4 («op verzoek van een commissie») en het bestaande artikel 24 («op verzoek van de voorzitter van een van de commissies»).

Het bureau is eenparig van mening dat deze twee formules evenwaardig zijn: het spreekt vanzelf dat een commissievoorzitter namens zijn commissie of in elk geval namens de meerderheid ervan optreedt wanneer hij de procedure van artikel 24 in werking stelt.

*
* *

Vooraleer tot de stemming wordt overgegaan, vestigt de voorzitter de aandacht op een bijzonderheid die voortvloeit uit artikel 10 van het nieuwe reglement (mechanisme om de evenredige vertegenwoordiging te herstellen). In de samenstelling van het bureau van de Senaat na de verkiezingen van 21 mei 1995 heeft de voorzitter van de P.S.-fractie, wanneer in het bureau wordt gestemd, een dubbele stem terwijl de voorzitter van de P.S.C.-fractie een raadgevende stem heeft (zie in dit verband het verslag van de heer Erdman, Gedr. St. Senaat, nr. 1373-1, 1994-1995, blz. 28).

De voorzitter stelt voor amendement nr. 2 op te splitsen voor de stemming.

Het eerste lid van amendement nr. 2 wordt eenparig aangenomen door de aanwezige leden (11 stemmen).

un délai approprié, au besoin fort bref. S'il n'est pas possible de consulter utilement le comité, faute de temps, il refusera de donner suite à la demande.

Le président conclut de cette discussion que l'alinéa 2 de l'amendement n° 2 et l'amendement n° 3 semblent superflus.

Il attire en revanche l'attention sur le fait que l'alinéa 1er de l'amendement n° 2 remplace dans le texte initial les mots «à la demande du président ou d'une commission permanente» par les mots «à la demande du président du Sénat, conformément aux dispositions de l'article 24».

Il rappelle qu'aux termes de l'article 24-1, le président peut décider de demander un avis «d'office s'il le juge utile, ou à la demande du président d'une commission».

L'alignement sur le mécanisme général de l'article 24 (passage obligé par le président du Sénat, doté du pouvoir du dernier mot) lui semble être une solution logique et sage.

Un membre relève une légère différence de formulation entre l'article 77bis-4 proposé («demande d'une commission»), et l'article 24 existant («demande du président d'une commission»).

Le bureau est unanime à considérer que ces deux formules sont équivalentes: il va de soi que lorsqu'un président de commission met en œuvre la procédure de l'article 24, c'est au nom de sa commission, ou en tous cas de la majorité de celle-ci, qu'il agit.

*
* *

Avant de passer aux votes, le président attire l'attention sur une particularité qui résulte de l'article 10 du nouveau règlement (mécanisme de rétablissement de la représentation proportionnelle). Dans la configuration du bureau du Sénat issu des élections du 21 mai 1995, en cas de vote au sein du bureau, le président du groupe P.S. a double voix délibérative, tandis que le président du groupe P.S.C. a voix consultative (voir à ce sujet le rapport de M. Erdman, Doc. n° 1373-1, 1994-1995, p. 28).

Le président propose de voter l'amendement n° 2 par division.

L'alinéa 1er de l'amendement n° 2 est adopté à l'unanimité des membres présents (11 voix).

Het tweede lid van amendement nr. 2 en amendement nr. 3 worden door de indieners ingetrokken.

Het aldus geamendeerde nieuwe artikel 77bis wordt in zijn geheel aangenomen met 10 stemmen, bij 1 onthouding.

Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De Rapporteur,
Andrée DELCOURT-PÊTRE.

De Voorzitter,
Frank SWAELEN.

L'alinéa 2 de l'amendement n° 2 et l'amendement n° 3 sont retirés par leurs auteurs.

L'ensemble du nouvel article 77bis ainsi amendé est adopté par 10 voix et une abstention.

Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

La Rapporteuse,
Andrée DELCOURT-PÊTRE.

Le Président,
Frank SWAELEN.

TEKST AANGENOMEN DOOR HET BUREAU

In titel V van het Reglement van de Senaat wordt een hoofdstuk *Ilbis* ingevoegd, onder het opschrift «Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen», met een artikel *77bis*, luidende:

«*Art. 77bis.* — 1. Na iedere vernieuwing van de Senaat benoemt de vergadering voor de gehele zittingstermijn uit haar midden een Adviescomité dat belast is met het onderzoek van de aangelegenheden die de gelijke kansen voor vrouwen en mannen betreffen.

Het is samengesteld uit vijftien leden die worden aangewezen op de wijze bepaald in artikel 21.

2. Het comité benoemt onder zijn leden, voor de duur van de zitting een voorzitter, een eerste ondervoorzitter en een tweede ondervoorzitter.

3. Het lid van het comité dat een vergadering niet kan bijwonen, kan zich laten vervangen door een lid van zijn of haar fractie. Het lid stelt de voorzitter van die vervanging in kennis.

4. Het comité heeft tot taak, op verzoek van de voorzitter van de Senaat overeenkomstig het bepaalde in artikel 24 of op eigen initiatief, adviezen te verstrekken betreffende de gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

5. Voor het overige, en binnen de perken van de in deze bepaling omschreven bevoegdheden, regelt het comité zijn werkzaamheden en beraadslaagt het overeenkomstig de bepalingen die op de vaste commissies van toepassing zijn.»

TEXTE ADOPTÉ PAR LE BUREAU

Il est inséré dans le titre V du Règlement du Sénat un chapitre *Ilbis*, intitulé «Du Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes» et comprenant un article *77bis*, rédigé comme suit:

«*Art. 77bis.* — 1. Après chaque renouvellement du Sénat, l'assemblée nomme en son sein, pour la durée de la législature, un comité d'avis chargé d'examiner les questions relatives à l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Il est composé de quinze membres, qui sont désignés de la manière prévue à l'article 21.

2. Le comité nomme en son sein, pour la durée de la session, un président, un premier vice-président et un deuxième vice-président.

3. Le membre du comité empêché d'assister à une réunion peut se faire remplacer par un membre de son groupe. Il en informe le président.

4. Le comité a pour mission de donner des avis sur les questions relatives à l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, soit à la demande du président du Sénat, conformément aux dispositions de l'article 24, soit de sa propre initiative.

5. Pour le surplus, et dans les limites des attributions que lui reconnaît la présente disposition, le comité organise ses travaux et délibère conformément aux dispositions applicables aux commissions permanentes.»